

Pr. Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister

04.05.2026

ARUPÄRIMINE

Seoses organiseeritud telefonikelmuste karistuspoliitika ja õiglustunde kahjustamisega

Lugupeetud minister

Avalikkuses on tekitanud põhjendatud pahameelt juhtum, kus Ukraina kodanik Artur Yermolayev, kes mõisteti süüdi ulatusliku rahvusvahelise telefonikelmide skeemi juhtimises, vabastati sisuliselt koheselt pärast 8,5 miljoni euro tasumist.

Tegemist on isikuga, kelle juhitud kuritegelik ühendus pettis Eesti inimestelt välja vähemalt 5,4 miljonit eurot ning kelle tegevus oli osa ligikaudu 100 miljoni euro suurusest rahvusvahelisest pettuseskeemist. Samas näeb karistusseadustik sellise kuriteo eest ette kuni 15-aastase vangistuse, kuid reaalselt piirdus karistus mõne kuu pikkuse eelvangistusega.

Tegemist ei ole üksikjuhtumiga, vaid laiemat probleemi ilmestava kaasusega. Ametlikel andmetel petetakse Eestis telefoni- ja internetikelmustega viimastel aastatel inimestelt välja kümneid miljoneid eurosid. Näiteks 2024. aastal ulatus kogukahju ligikaudu 42 miljoni euroni. Seejuures moodustavad telefonikelmused sellest märkimisväärse osa. Telefonipettused on Eestis muutunud massiliseks probleemiks. Politsei andmetel langeb pettuste ohvriks **iga päev 6–8 inimest**. Aastas registreeritakse sadu juhtumeid ning tegelik ohvrite arv on veelgi suurem, kuna kõik kannatanud ei pöördu politsei poole. Kogukahju ulatub **kümnetesse miljonitesse eurodesse aastas**. Tegemist on massilise ja kiiresti kasvava kuriteoliigiga, mille sihtmärgiks on sageli eakad ja haavatavad inimesed.

Sellises kontekstis tekitab tõsiseid küsimusi olukord, kus organiseeritud kuritegevuse juht pääseb sisuliselt reaalsest vangistusest rahalise kokkuleppe alusel.

Seoses eeltooduga palun vastata järgmistele küsimustele:

1. Kuidas on kooskõlas õigusemõistmise põhimõtetega olukord, kus ulatusliku organiseeritud kuritegevuse juht pääseb sisuliselt vangistuseta rahalise kokkuleppe alusel?
2. Millistel õiguslikel alustel ja kaalutlustel pidas prokuratuur sellist kokkulepet põhjendatuks ning avalikes huvides olevaks?
3. Kas ja kuidas hinnati selle otsuse mõju ühiskondlikule õiglustundele olukorras, kus telefonikelmuste kahju ulatub Eestis kümnetesse miljonitesse eurodesse aastas?
4. Kas kehtiv seadusandlus võimaldab praktikas olukorda, kus raskete ja massiliste kuritegude toimepanija saab karistusest vabaneda rahalise kompensatsiooni abil, ning kas see on olnud seadusandja teadlik eesmärk?

5. Milline on sellise praktika mõju kuritegevuse ennetamisele, arvestades, et telefonikelmused on üks kiiremini kasvavaid ja ühiskonnale suurimat kahju tekitavaid kuriteoliike?
6. Kuidas on tagatud, et riigi võimalik rahaline huvi (nt kokkuleppe alusel laekuvad summad) ei mõjuta kriminaalmenetluste tulemusi ega karistuste määramist?
7. Kas justiitsministeerium peab vajalikuks muuta seadusandlust või praktikat, et välistada olukorrad, kus organiseeritud kuritegevuse juhid saavad vältida reaalselt ärakantavat vangistust rahalise kokkuleppe abil?

Lugupidamisega

Riigikogu liikmed:

Ahti Paalme
Evelin Paalme
Auro Aller
Markus Helme

